

ZAKON

O POTVRĐIVANJU KONVENCIJE SAVETA EVROPE O ZAŠTITI DECE OD SEKSUALNOG ISKORIŠĆAVANJA I SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA

("Sl. glasnik RS - Međunarodni ugovori", br. 1/2010)

ČLAN 1

Potvrđuje se Konvencija Saveta Evrope o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja, sačinjena 25. oktobra 2007. godine na Lansarotu, u originalu na engleskom i francuskom jeziku.

ČLAN 2

Tekst Konvencije u originalu na engleskom jeziku i u prevodu na srpski jezik glasi:

KONVENCIJA SAVETA EVROPE O ZAŠTITI DECE OD SEKSUALNOG ISKORIŠĆAVANJA I SEKSUALNOG ZLOSTAVLJANJA

Države - članice Saveta Evrope i drugi potpisnici ovog dokumenta;

Imajući u vidu da svako dete ima pravo na mere zaštite koje nalaže njegov, odnosno njen status maloletnika, a koje će preduzeti njegova, odnosno njena porodica, društvo i država;

Konstatujući da su seksualno iskorišćavanje dece, posebno dečja pornografija i prostitucija, kao i svi oblici seksualnog zlostavljanja dece, uključujući tu i ona dela koja se počinu u inostranstvu, destruktivni po dečje zdravlje i psihosocijalni razvoj;

Primećujući da su seksualno iskorišćavanje i seksualno zlostavljanje dece do te mere učestali, da su dosegli zabrinjavajuće razmere kako na nacionalnom, tako i na međunarodnom nivou, posebno kada je reč o tome da i deca i počinioci sve češće koriste informacione i komunikacione tehnologije (IKT), kao i da je za sprečavanje takvog seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i borbu protiv njih neophodna međunarodna saradnja;

Smatrajući da su blagostanje i najbolji interesi dece osnovne vrednosti koje dele sve države-članice i da one moraju biti promovisane bez ikakve diskriminacije;

Podsećajući na Akcioni plan usvojen na Trećem samitu šefova država i vlada Saveta Evrope (Varšava 16-17. maj 2005.) u kome je bio sadržan poziv na razradu mera za zaustavljanje seksualnog iskorišćavanja dece;

Podsećajući pre svega na Preporuku br. R(91) 11 Komiteta ministara u vezi sa seksualnim iskorišćavanjem, pornografijom i prostitucijom dece i mlađih punoletnika, kao i u vezi sa nezakonitom trgovinom (trafikingom) čiji su oni objekat, kao i na Preporuku Rec (2001) 16 o zaštiti dece od seksualnog iskorišćavanja i na Konvenciju o kibernetičkom kriminalu (ETS br. 185), posebno na član 9. te konvencije, kao i na konvenciju Saveta Evrope o akciji protiv nezakonite trgovine (trafikinga) ljudskim bićima (ETS br. 197);

Imajući na umu Konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (1950. ETS br. 5), revidiranu Evropsku socijalnu povelju (1996. ETS br. 163), kao i Evropsku konvenciju o ostvarivanju dečjih prava (1996. ETS br. 160);

Imajući na umu takođe i Konvenciju Ujedinjenih nacija o pravima deteta, posebno član 34. te konvencije, Opcioni protokol o prodaji dece, o dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji, Protokol o sprečavanju, suzbijanju i kažnjavanju trafikinga ljudskim bićima, prvenstveno ženama i decom, kojim je dopunjena Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organizovanog kriminala, kao i Konvenciju Međunarodne organizacije rada u vezi sa zabranom najgorih vidova dečjeg rada i neposrednom akcijom za otklanjanje tih vidova;

Imajući na umu Okvirnu odluku Saveta Evropske unije o borbi protiv seksualnog iskorišćavanja dece i dečje pornografije (2004/68/JHA), Okvirnu odluku Saveta Evropske unije o položaju žrtava u krivičnom postupku (2001/220/JSA), kao i Okvirnu odluku Saveta Evropske unije o borbi protiv nezakonite trgovine (trafikinga) ljudskim bićima (2002/629/JHA);

Posvećujući dužnu pažnju i drugim relevantnim međunarodnim instrumentima i programima u ovoj oblasti, a pre svega Stokholmskoj deklaraciji i Akcionom programu (agendi za akciju) koja je usvojena na Prvom Svetskom kongresu protiv komercijalnog seksualnog iskorišćavanja dece (održan 27-31. avgusta 1996.), Globalnoj obavezi iz Jokohame usvojenoj na Drugom Svetskom kongresu protiv komercijalnog seksualnog iskorišćavanja dece (17-20. decembar 2001.), Budimpeštanskoj obavezi i Akcionom planu, koji su usvojeni na pripremnoj konferenciji za Drugi Svetski kongres protiv komercijalnog iskorišćavanja dece (konferencija održana 20-21. novembra 2001.), Rezoluciji Generalne skupštine Ujedinjenih nacija br. S-27/2 "Svet pogodan za decu", kao i trogodišnjem programu "Izgradnja Evrope za decu i sa decom", usvojenom posle Trećeg samita i pokrenutom na Konferenciji u Monaku (4-5. april 2006.);

Čvrsto rešene da delotvorno doprinesu zajedničkom cilju zaštite dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja, ko god da su njihovi počinioci, i da pruže pomoć žrtvama;

Uzimajući u obzir potrebu za izradom jednog sveobuhvatnog međunarodnog instrumenta koji će biti usredsređen na preventivne, zaštitne i krivičnopravne aspekte borbe protiv svih oblika seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i za uspostavljanjem konkretnog mehanizma za nadzor,

Saglasile su se o sledećem:

Glava I. SVRHA, NAČELO NEDISKRIMINACIJE I DEFINICIJE

Član 1

Svrha

1. Svrha ove konvencije jeste sledeće:

- a) Sprečavanje i borba protiv seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece;
- b) Zaštita prava dece-žrtava seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja;
- v) Unapređenje nacionalne i međunarodne saradnje u borbi protiv seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece.

2. Kako bi se obezbedilo da strane delotvorno primenjuju odredbe Konvencije, Konvencijom se uspostavlja konkretni mehanizam za nadzor.

Član 2

Načelo nediskriminacije

Strane će sve odredbe ove konvencije, posebno one koje se odnose na mere za zaštitu prava žrtava, sprovesti bez diskriminacije po bilo kom osnovu kao što su pol, rasa, boja kože, jezik, veroispovest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje, seksualna orijentacija, zdravstveno stanje, invalidnost ili drugi status.

Član 3

Definicije

U smislu ove konvencije:

- a) "Dete" označava svako lice mlađe od 18 godina;
- b) "Seksualno iskorišćavanje" i "seksualno zlostavljanje dece" obuhvataju ponašanje o kome se govori u članovima 18. do 23. ove konvencije;
- v) "Žrtva" označava svako dete koje je podvrgnuto seksualnom iskorišćavanju ili seksualnom zlostavljanju.

Glava II. PREVENTIVNE MERE

Član 4

Načela

Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne ili druge mere radi sprečavanja svih oblika seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i radi zaštite dece.

Član 5

Upošljavanje, obuka i podizanje nivoa svesti lica koja rade u kontaktu sa decom

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne i druge mere da bi probudila i podstakla svest o zaštiti dece i prava dece među licima koja su redovno u kontaktu sa decom u oblasti obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite, pravosuđa i policijskog delovanja, kao i u svim područjima koja su u vezi sa sportom, kulturom i aktivnostima vezanim za odmor.

2. Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne i druge mere da bi obezbedila da lica o kojima je reč u stavu 1. imaju odgovarajuće znanje o seksualnom iskorišćavanju i seksualnom zlostavljanju dece, o sredstvima za identifikaciju seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i o mogućnosti koja se pominje u članu 12. stav 1.

3. Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne ili druge mere, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, kako bi obezbedila da uslovi za bavljenje svim onim profesijama čije obavljanje podrazumeva redovne kontakte sa decom budu takvi da se osigura da kandidati za stupanje u redove onih koji se bave tim profesijama nisu nikada bili osuđeni za dela seksualnog iskorišćavanja ili seksualnog zlostavljanja dece.

Član 6

Obrazovanje za decu

Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da deca, tokom osnovnog i srednjoškolskog obrazovanja, dobiju informacije o opasnostima od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja, kao i o sredstvima da se sama zaštite, u skladu sa sopstvenim moćima koje se vremenom razvijaju. Te informacije koje će, tamo gde je to primereno, biti date u saradnji s roditeljima, biće iznete u jednom opštijem kontekstu informacija o seksualnosti i tom prilikom će biti posvećena posebna pažnja onim situacijama koje podrazumevaju rizike, posebno ukoliko se te situacije odnose na korišćenje nove informacione i komunikacione tehnologije.

Član 7

Programi ili mere za preventivnu intervenciju

Svaka strana obezbediće licima za koja postoji bojazan da bi mogla da počine neko od krivičnih dela utvrđenih u skladu sa ovom konvencijom pristup, gde god je to moguće, delotvornim programima ili merama za intervenciju koji su kreirani u cilju procene i sprečavanja opasnosti od izvršenja takvih krivičnih dela.

Član 8

Mere za širu javnost

1. Svaka strana podstiće ili će voditi kampanje za podizanje nivoa svesti koje su namenjene široj javnosti i u kojima se iznose informacije o pojavi seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i o preventivnim merama koje mogu biti preduzete.

2. Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi sprečila ili zabranila širenje materijala u kojima se propagiraju krivična dela utvrđena u skladu sa ovom konvencijom.

Član 9

Učešće dece, privatnog sektora, medija i civilnog društva

1. Svaka strana podstiče učešće dece, u skladu sa njihovim sposobnostima koje se neprestano uvećavaju, u razvoju i sprovođenju državne politike, programa ili drugih inicijativa koje se odnose na borbu protiv seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece.
2. Svaka strana podstiče privatni sektor, posebno sektor informacione i komunikacione tehnologije, privrednu granu turizma i putovanja i bankarski i finansijski sektor, kao i civilno društvo, da učestvuju u razradi i sprovođenju sektorskih politika čiji je cilj sprečavanje seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i da primenjuju interne norme kroz autoregulativu i koregulativu.
3. Svaka strana podstiče medije da pružaju odgovarajuće informacije u vezi sa svim aspektima seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece, uz posvećivanje dužne pažnje prema nezavisnosti medija i slobodi štampe.
4. Svaka strana podstiče finansiranje projekata i programa, uključujući tu, gde god je to moguće, i osnivanje odgovarajućih fondova, koje sprovodi civilno društvo u cilju sprečavanja seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i zaštite dece od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja.

Glava III. SPECIJALIZOVANE VLASTI I KOORDINACIONI ORGANI

Član 10

Nacionalne mere za koordinaciju i saradnju

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne mere kako bi na nacionalnom i lokalnom nivou obezbedila koordinaciju između različitih agencija koje su zadužene za zaštitu od seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece, njihovo sprečavanje i borbu protiv njih, a to se pre svega odnosi na obrazovni sektor, zdravstveni sektor, socijalne službe, kao i policijske i pravosudne vlasti.
2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi osnovala ili imenovala kao nadležne:
  - a) Nezavisne nadležne nacionalne i lokalne institucije za unapređenje i zaštitu prava deteta, osiguravši da tim institucijama budu obezbeđeni konkretni resursi i odgovornosti;
  - b) Mehanizme za prikupljanje podataka ili "žične tačke" (tačke ukrštanja) na nacionalnom ili lokalnom nivou i u saradnji sa civilnim društvom, u cilju posmatranja i vrednovanja pojave seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece, uz dužno poštovanje zahteva koji se odnosi na čuvanje ličnih podataka.
3. Svaka strana podstiče saradnju između nadležnih državnih organa, civilnog društva i privatnog sektora, kako bi se što bolje sprečilo seksualno iskorišćavanje i seksualno zlostavljanje dece i vodila borba protiv njih.

Glava IV. ZAŠTITNE MERE I POMOĆ ŽRTVAMA

Član 11

Načela

1. Svaka strana uspostaviće delotvorne socijalne programe i osnovati multidisciplinarnu strukturu kako bi obezbedila neophodnu podršku žrtvama, njihovim bliskim rođacima i svakom licu koje je odgovorno za staranje o njima.
2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne i druge mere kako bi obezbedila da onda kada nije poznata starost žrtve i kada ima razloga da se veruje da je žrtva dete, tom licu budu pružene mere zaštite i pomoći koja se pružaju deci, sve dok ne bude utvrđena tačna starost lica.

Član 12

Prijavljivanje sumnji o postojanju seksualnog iskorišćavanja ili seksualnog zlostavljanja

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da pravila poverljivosti koja se unutrašnjim pravom nameću pripadnicima nekih profesija, koji u svome radu imaju kontakt sa decom, ne predstavljaju prepreku mogućnosti da ti profesionalci obaveste službe nadležne za zaštitu deteta o svakoj situaciji u kojoj postoje razumni osnovi za verovanje da je dete o kome je reč žrtva seksualnog iskorišćavanja ili seksualnog zlostavljanja.
2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi podstakla svako lice koje zna ili u dobroj veri sumnja da (u nekom slučaju) postoji seksualno iskorišćavanje ili seksualno zlostavljanje dece, o tim činjenicama izvesti nadležne službe.

Član 13

Linije za pružanje pomoći (SOS linije)

Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi podstakla i podržala uspostavljanje informativnih službi, kao što su telefonske ili internet linije za pomoć, da bi se na taj način mogli davati saveti onima koji pozovu telefonom, čak i ako to učine anonimno, i uz dužno poštovanje njihove anonimnosti.

Član 14

Pomoć žrtvama

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne i druge mere da bi pružila pomoć žrtvama, na kratkoročnom i na dugoročnom planu, u njihovom fizičkom i psihosocijalnom oporavku. Prilikom preduzimanja mera u skladu sa ovim stavom odgovarajuća pažnja se posvećuje mišljenjima, potrebama i zabrinutostima samog deteta.
2. Svaka strana preduzeće mere, u skladu sa uslovima propisanim u okviru sopstvenog unutrašnjeg pravnog poretka, za saradnju sa nevladinim organizacijama, drugim relevantnim organizacijama ili drugim elementima civilnog društva koji se bave pružanjem pomoći žrtvama.
3. Kada su roditelji ili lica koja se staraju o detetu uključeni u seksualno iskorišćavanje ili seksualno zlostavljanje samog tog deteta, postupak intervencije koji se preduzima u skladu sa članom 11. stav 1. obuhvatiće sledeće:

- mogućnost sklanjanja navodnog počinioca (iz okruženja žrtve);

- mogućnost izmeštanja žrtve iz porodičnog okruženja. Uslovi i trajanje takvog uklanjanja, odnosno izmeštanja biće određeni u skladu sa najboljim interesima samog deteta.

4. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi osigurala da lica koja su bliska žrtvi, tamo gde je to moguće, imaju koristi od terapijske pomoći, pre svega od hitne psihološke pomoći.

Glava V. PROGRAMI ILI MERE ZA INTERVENCIJU

Član 15

Opšta načela

1. Svaka strana će obezbediti ili podsticati, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, delotvorne programe intervencije ili mere namenjene licima iz člana 16. stavovi 1. i 2. a u cilju sprečavanja i svođenja na najmanju meru opasnosti od ponovljenih krivičnih dela seksualne prirode nad decom. Takvi programi ili mere treba da budu dostupni u svakom trenutku postupka, u zatvoru i van njega, u skladu sa uslovima propisanim unutrašnjim pravom.

2. Svaka strana će obezbediti ili podsticati, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, razvoj partnerskih ili drugih vidova saradnje između nadležnih organa, posebno zdravstvenih i socijalnih službi, kao i organa pravosuđa i drugih organa zaduženih za dalje praćenje lica pomenutih u članu 16. st. 1. i 2.

3. Svaka strana će obezbediti, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, mogućnost za procenu opasnosti i eventualne rizike da lica iz člana 16. stavovi 1. i 2. ponove krivična dela ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom, a sve u cilju identifikovanja odgovarajućih programa i mera.

4. Svaka strana će, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, obezbediti mogućnost procene delotvornosti primenjenih programa i mera.

Član 16

Korisnici programa i mera za intervenciju

1. Svaka strana će obezbediti mogućnost, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, da lica koja su podvrgnuta krivičnom postupku zbog bilo kog krivičnog dela ustanovljenog u skladu sa ovom konvencijom, imaju pristup programima ili merama iz člana 15. stav 1. pod uslovima koji nisu ni pogubni po pravo na odbranu i pravo na pravično i nepristrasno suđenje, niti su suprotni tim pravima, i posebno uz dužno poštovanje za pravila kojima se upravlja načelo pretpostavke nevinosti.

2. Svaka strana će, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, osigurati da lica koja su osuđena za bilo koje krivično delo ustanovljeno u skladu sa ovom konvencijom imaju pristupa programima ili merama pomenutim u članu 15. stav 1.

3. Svaka strana će obezbediti, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, da programi ili mere za intervenciju budu razrađeni ili prilagođeni tako da odgovaraju razvojnim potrebama dece

koja izvrše seksualni delikt, uključujući tu i onu decu koja su po uzrastu mlada od uzrasta krivične odgovornosti, a sve u cilju bavljenja problemima njihovog seksualnog ponašanja.

Član 17

Informisanje i pristanak

1. Svaka strana će, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, obezbediti da sva lica iz člana 16. kojima se predlažu programi ili mere za intervenciju budu u potpunosti obavještena o razlozima za te predloge i da pristanu na program ili meru uz kompletno poznavanje svih činjenica.

2. Svaka strana će, u skladu sa svojim unutrašnjim pravom, obezbediti da lica kojima se predlažu mere ili programi intervencije mogu da odbiju taj predlog i da, u slučaju da je reč o osuđenim licima, budu u potpunosti upoznata sa mogućim posledicama takvog odbijanja.

Glava VI. SUŠTINSKO KRIVIČNO PRAVO

Član 18

Seksualno zlostavljanje

1. Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da sledeći vidovi namernog ponašanja budu kriminalizovani:

a) bavljenje seksualnim aktivnostima sa detetom koje, shodno odgovarajućim odredbama unutrašnjeg prava, nije navršilo pravni uzrast u kome su seksualne aktivnosti dopuštene;

b) stupanje u seksualne aktivnosti sa detetom kada je pritom:

- primenjena prinuda, sila ili pretnja; ili

- zloupotrebljen priznati položaj poverenja, autoriteta ili uticaja nad detetom, uključujući tu i položaj u porodici; ili

- zloupotrebljena posebno osetljiva situacija u kojoj se dete nalazi, njegov ranjivi položaj, prvenstveno zbog mentalnog ili fizičkog hendikepa ili zavisnosti.

2. U smislu stava 1. ovog člana, svaka strana odrediće starosni uzrast ispod koga je zabranjeno bavljenje seksualnim aktivnostima sa detetom.

3. Odredbe člana 18, stav 1.a) nemaju za cilj uređivanje seksualnih aktivnosti među maloletnicima koje se odvijaju uz obostrani pristanak.

Član 19

Krivična dela u vezi sa dečjom prostitucijom

1. Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne i druge mere kako bi obezbedila da sledeći vidovi namernog ponašanja budu kriminalizovani (svrstani u krivična dela):

a) angažovanje deteta za bavljenje prostitucijom ili navođenje deteta da učestvuje u prostituciji;

b) primoravanje deteta na prostituciju ili ostvarivanje zarade od nekog drugog vida iskorišćavanja deteta u takve svrhe;

v) korišćenje usluga dečje prostitucije.

2. U smislu ovog člana, pojam "dečja prostitucija" označava činjenicu da se dete koristi za seksualne aktivnosti za koje se kao naknada daje ili se obećava da će se dati novac ili neki drugi vid nadoknade ili uzvratanja, bez obzira na to da li je ta isplata, obećanje ili uzvratanje dato, odnosno učinjeno detetu ili trećem licu.

Član 20

Krivična dela u vezi sa dečjom pornografijom

1. Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da sledeći vidovi namernog ponašanja, kada su bespravno počinjeni, budu kriminalizovani:

a) proizvodnja dečje pornografije;

b) nuđenje ili stavljanje na raspolaganje dečje pornografije;

v) distribuiranje ili prenos dečje pornografije;

g) pribavljanje dečje pornografije za sebe ili za neku drugu osobu;

d) posedovanje dečje pornografije;

đ) svesno pribavljanje mogućnosti pristupa pomoću informacione ili komunikacione tehnologije, dečjoj pornografiji.

2. U smislu ovog člana pojam "dečja pornografija" označava svaki materijal koji vizuelno prikazuje dete koje se bavi stvarnim ili simuliranim seksualnim eksplicitnim ponašanjem, i svako prikazivanje polnih organa deteta u prvenstveno seksualne svrhe.

3. Svaka strana može zadržati pravo da ne primenjuje, u celini ili delimično, stav 1.a) i d) kada je reč o proizvodnji i posedovanju pornografskog materijala koji:

- se sastoji isključivo od simuliranih predstava ili realističnih slika nepostojećeg deteta;

- obuhvata decu koja su navršila uzrast određen saglasno primeni člana 18. stav 2. kada su te slike proizvedene uz njihov pristanak i predmet su posedovanja isključivo za sopstvenu privatnu upotrebu.

4. Svaka strana može rezervisati pravo da ne primenjuje, u celini ili delimično, stav 1.đ).

Član 21

Krivična dela u vezi sa učešćem deteta u pornografskim predstavama

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi obezbedila da sledeći vidovi namernog ponašanja budu kriminalizovani:

a) angažovanje deteta da učestvuje u pornografskim predstavama ili navođenje deteta da učestvuje u takvim predstavama;

b) primoravanje deteta da učestvuje u pornografskim predstavama ili ostvarivanje zarade ili neki drugi vid iskorišćavanja deteta u takve svrhe;

v) svesno prisustvovanje pornografskim predstavama u kojima učestvuju deca.

2. Svaka strana može rezervisati pravo da ograniči primenu stava 1.v) na one slučajeve u kojima su deca angažovana ili primorana u skladu sa stavom 1.a) ili b).

Član 22

Korumpiranje dece

Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi kriminalizovala namerno navođenje, u seksualne svrhe, deteta koje još nije u uzrastu navedenom u smislu primene člana 18. stav 2, da bude svedok seksualnog zlostavljanja ili seksualnih aktivnosti, čak i ukoliko ono samo ne mora da učestvuje u tome.

Član 23

Nagovaranje dece u seksualne svrhe

Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi kriminalizovala predlog koji odraslo lice s namerom uputi koristeći informacionu i komunikacionu tehnologiju detetu koje još nije doseglo uzrast naveden u primeni člana 18. stav 2, radi izvršenja bilo kog krivičnog dela određenog u skladu sa članom 18. stav 1.a) ili člana 20. stav 1.a) protiv njega ili nje, ako je taj predlog praćen i materijalnim radnjama koje vode ka održavanju takvog sastanka.

Član 24

Pomaganje ili odobravanje i pokušaj

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi proglasila krivičnim delima, onda kada su učinjeni sa umišljajem, pomaganje ili odobravanje izvršenja bilo kog krivičnog dela ustanovljenog u skladu sa ovom konvencijom.

2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi ustanovila kao krivična dela, onda kada su izvršena sa umišljajem, pokušaj da se izvrše krivična dela ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom.

3. Svaka strana može zadržati pravo da ne primeni, u celini ili delimično, stav 2. na krivična dela ustanovljena u skladu sa članom 20, stav 1.b), g), d) i đ), član 21. stav 1.v), član 22. i član 23.

Član 25

Nadležnost

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi utvrdila nadležnost nad svakim krivičnim delom ustanovljenim u skladu sa ovom konvencijom, onda kada je to krivično delo izvršeno:

a) na njenoj teritoriji; ili

b) na plovilu koje plovi pod zastavom te strane; ili

v) u vazduhoplovu koji je registrovan u skladu sa zakonima te strane;

g) od strane jednog od njenih državljana; ili

d) od strane lica koje ima stalni boravak na njenoj teritoriji.

2. Svaka strana će se postarati da preduzme sve neophodne zakonodavne ili druge mere da utvrdi svoju nadležnost nad svakim krivičnim delom ustanovljenim u skladu sa ovom konvencijom kada je to krivično delo izvršeno protiv jednog od njenih državljana ili protiv lica koje ima stalni boravak na njenoj teritoriji.

3. Svaka strana može, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja ratifikacionih instrumenata, prihvatanja, odobrenja ili pristupanja, izjavom koja će biti upućena generalnom sekretaru Saveta Evrope, izjaviti da rezerviše pravo da ne primenjuje ili da primenjuje samo u specifičnim slučajevima ili pod specifičnim uslovima pravila o nadležnosti navedena u stavu 1.d) ovog člana.

4. Radi krivičnog gonjenja krivičnih dela ustanovljenih u skladu sa članovima 18, 19, 20. stav 1.a) i 21. stav 1.a) i b) ove konvencije, svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da njena nadležnost u pogledu stava 1.g) nije uslovljena okolnošću da su akti o kojima je reč svrstani u red krivičnih dela na mestu na kome su izvršeni.

5. Svaka strana može, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja ratifikacionih instrumenata, instrumenata o prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, izjavom koja će biti upućena generalnom sekretaru Saveta Evrope, saopštiti da rezerviše pravo da ograniči primenu stava 4. ovog člana, u pogledu krivičnih dela ustanovljenih u skladu sa članom 18. stav 1.b), druga i treća alineja na slučajeve kada njen državljanin ima stalni boravak na njenoj teritoriji.

6. Radi krivičnog gonjenja krivičnih dela ustanovljenih u skladu sa članovima 18, 19, 20. stav 1.a) i 21. ove konvencije, svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da njena nadležnost u pogledu stavova 1.g) i d) ne bude uslovljena okolnošću da postupak krivičnog gonjenja može biti pokrenut samo pošto žrtva o tome podnese prijavu ili pošto o tome stigne prijava od države ili sa mesta na kome je krivično delo izvršeno.

7. Svaka strana će preduzeti sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi uspostavila nadležnost nad krivičnim delima ustanovljenim u skladu sa ovom konvencijom, u slučajevima kada se navodni počinitelj nalazi na njenoj teritoriji i kada ga ne izruči drugoj strani, isključivo na osnovu njegovog, odnosno njenog državljanstva.

8. Kada više od jedne strane tvrdi da ima nadležnost nad navodnim krivičnim delom ustanovljenim u skladu sa ovom konvencijom, strane o kojima je reč će, ako je to moguće, da se konsultuju kako bi utvrdile koja je nadležnost najpogodnija za krivično gonjenje.

9. Ne dovodeći u pitanje opšte norme međunarodnog prava, ova konvencija ne isključuje nijednu krivičnopravnu nadležnost koju strana ostvaruje u skladu sa svojim unutrašnjim pravom.

Član 26

Odgovornost pravnog lica

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da pravno lice može biti smatrano odgovornim za krivično delo ustanovljeno u skladu sa ovom konvencijom, koje u njegovo ime počinio bilo koje fizičko lice, delujući pojedinačno ili kao deo organa tog pravnog lica, koji ima jedan od rukovodećih položaja u okviru tog pravnog lica, utemeljen na:

- a) ovlašćenju da zastupa pravno lice;
- b) ovlašćenju da donosi odluke u ime pravnog lica;
- v) ovlašćenju da sprovodi kontrolu unutar pravnog lica.

2. Pored slučajeva koji su već navedeni u stavu 1. ovog člana, svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi osigurala da pravno lice može biti smatrano odgovornim i onda kada je odsustvo nadzora ili kontrole fizičkog lica iz stava 1. omogućilo da se izvrši krivično delo ustanovljeno u skladu sa ovom konvencijom u korist tog pravnog lica, a od strane fizičkog lica koje deluje po njegovom ovlašćenju.

3. U zavisnosti od pravnih načela strane, odgovornost pravnog lica može biti krivičnopravna, građanskopravna ili upravnoopravna.

4. Ta odgovornost neće ničim umanjiti krivičnu odgovornost fizičkog lica koje je počinilo krivično delo.

Član 27

Sankcije i mere

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi obezbedila da krivična dela ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom podležu kažnjavanju delotvornim, srazmernim sankcijama koje će imati preventivnu funkciju, uzimajući u obzir težinu tih dela. Te sankcije će obuhvatiti kazne koje podrazumevaju lišenje slobode i mogu poslužiti kao osnov za izručenje.

2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da pravna lica čija se odgovornost utvrdi u skladu sa članom 26. podležu delotvornim i srazmernim sankcijama koje će ostvarivati funkciju odvraćanja, a obuhvatiće novčane krivične ili nekrivične kazne i mogu obuhvatiti i druge mere, pre svega:

- a) ukidanje prava na javne povlastice ili pomoć;
- b) privremena ili trajna diskvalifikacija iz prakse trgovinskih aktivnosti;
- v) stavljanje pod sudski nadzor;

g) sudski nalog za likvidaciju pravnog lica.

3. Svaka strana preduzeće neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi:

a) omogućila zaplenu i konfiskaciju sledećeg:

- robe, dokumenata i drugih sredstava korišćenih za izvršenje krivičnih dela ili za omogućavanje izvršenja krivičnih dela koja su ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom;

- zarade ostvarene izvršenjem tih krivičnih dela ili njihovu materijalnu vrednost;

b) omogućila privremeno ili trajno zatvaranje svake poslovne ustanove koja je korišćena za izvršenje bilo kog krivičnog dela ustanovljenog u skladu sa ovom konvencijom, bez ugrožavanja prava *bona fide* trećih lica, ili kako bi se počiniocu, privremeno ili trajno, uskratila mogućnost obavljanja profesionalne ili volonterske aktivnosti koja podrazumeva kontakt sa decom tokom koga je krivično delo počinjeno.

4. Svaka strana može usvojiti i druge mere koje se odnose na počinioce, kao što je uskraćivanje roditeljskih prava ili praćenje ili nadzor lica koja su oglašena krivima.

5. Svaka strana može odrediti da dobit ostvarena kriminalnim radnjama ili imovina koja je stečena na taj način, a konfiskovana je u skladu sa ovim zakonom može biti namenski usmerena u specijalni fond, iz koga će se finansirati programi prevencije i programi pomoći žrtvama bilo kog krivičnog dela ustanovljenog u skladu sa ovom konvencijom.

Član 28

Otežavajuće okolnosti

Svaka strana će preduzeti sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da sledeće okolnosti, u meri u kojoj već ne čine sastavne elemente bića krivičnog dela mogu, u skladu sa relevantnim odredbama unutrašnjeg prava, biti uzete u obzir kao otežavajuće okolnosti prilikom određivanja sankcija za krivična dela ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom.

a) Krivično delo je nanelo ozbiljnu štetu fizičkom ili mentalnom zdravlju žrtve;

b) Krivičnom delu su prethodili akti mučenja ili teškog nasilja ili je krivično delo bilo praćeno takvim aktima;

v) Krivično delo je počinjeno nad posebno ranjivom žrtvom;

g) Krivično delo je počinio član porodice, lice koje živi u zajednici sa detetom ili lice koje je zloupotrebilo svoj autoritet;

d) Krivično delo je počinilo nekoliko ljudi koji su delovali zajednički;

đ) Krivično delo je počinjeno u okviru kriminalne organizacije;

e) Počinilac je već ranije bio osuđivan za krivična dela istovetne prirode.

Član 29

Prethodne osude

Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi obezbedila mogućnost da se prilikom izricanja konačne presude uzmu u obzir kazne koje je druga strana već izrekla za krivična dela ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom.

Glava VII. ISTRAGA, KRIVIČNO GONJENJE I PROCESNO PRAVO

Član 30

Načela

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi obezbedila da istraga i krivični postupak budu sprovedeni u najboljem interesu deteta i uz poštovanje njegovih prava.

2. Svaka strana usvojiće zaštitnički pristup žrtvama, obezbeđujući da istrage i krivični postupak ne otežaju traumu koju je dete već pretrpelo, kao i da krivičnopravnom odgovoru sledi pomoć, tamo gde je to potrebno.

3. Svaka strana obezbediće da se istrage i krivični postupak (za ovakva dela) tretiraju kao prioritetni i da se sprovedu bez ikakvog neopravdanog odlaganja.

4. Svaka strana obezbediće da mere koje su primenjive u skladu sa ovim poglavljem ni na koji način ne ugrožavaju prava odbrane i zahteve za pravično i nepristrasno suđenje, u skladu sa članom 6. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

5. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere, u skladu sa osnovnim načelima svog unutrašnjeg prava:

- kako bi obezbedila delotvornu istragu i krivično gonjenje krivičnih dela ustanovljenih u skladu sa ovom konvencijom dopuštajući, tamo gde je to primereno, mogućnost tajnih operacija;

- kako bi omogućila jedinicama istražnih službi da identifikuju žrtve krivičnih dela ustanovljenih u skladu sa članom 20. posebno pomoću analize dečjeg pornografskog materijala, kao što su fotografije i audio-vizuelni zapisi emitovani ili stavljeni na raspolaganje pomoću informacione i komunikacione tehnologije.

Član 31

Opšte mere zaštite

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi zaštitila prava i interese žrtava, uključujući tu njihove posebne potrebe u svojstvu svedoka, u svim fazama istražnog i krivičnog postupka, a posebno tako što će:

a) informisati žrtve o njihovim pravima i službama koje im stoje na raspolaganju i, sem u slučaju da ne žele da dobiju takve informacije, o postupku koji će uslediti kada je reč o njihovim žalbama, optužbama, opštem napretku u istrazi ili postupku i njihovoj ulozi, kao i o ishodu njihovih predmeta;

b) obezbediti, barem u onim slučajevima gde žrtve i njihove porodice mogu biti u opasnosti, da oni budu informisani, ako je to potrebno, kada lice koje je krivično gonjeno ili osuđeno bude privremeno ili trajno pušteno na slobodu;

v) obezbediti žrtvama, na način koji je u skladu sa pravilima postupka unutrašnjeg prava, da se njihov glas čuje, da iznesu svoje svedočenje i da izaberu način na koji će njihovi stavovi, potrebe i brige biti predočeni, neposredno ili preko posrednika, i razmotreni;

g) pružiti žrtvama odgovarajuće službe podrške kako bi njihova prava i interesi bili na odgovarajući način predočeni i uzeti u obzir;

d) zaštititi privatnost žrtava, njihov identitet i njihov lik i preduzeti mere koje su u skladu sa unutrašnjim pravom da bi sprečili da u javnost dospe bilo koja informacija koja bi mogla dovesti do identifikacije žrtava;

đ) obezbediti sigurnost žrtava, kao i sigurnost njihovih porodica i svedoka koji svedoče u njihovu korist, kako bi bili zaštićeni od zastrašivanja, odmazde i ponovne viktimizacije;

e) obezbediti da se izbegne kontakt između žrtava i počinitelaca na sudu ili u prostorijama policije, sem ukoliko nadležni organi ne utvrde da je to u najboljem interesu deteta ili kada je takav kontakt neophodan radi istrage ili krivičnog postupka.

2. Svaka strana osiguraće da sve žrtve imaju pristup, još od svog prvog kontakta sa nadležnim organima, informacijama o relevantnom pravosudnom i upravnom postupku.

3. Svaka strana obezbediće da žrtve imaju pristup, i to besplatno gde je potrebno, pravnoj pomoći onda kada postoji mogućnost da one u krivičnom postupku imaju status stranke u postupku.

4. Svaka strana obezbediće mogućnost da pravosudni organi imenuju specijalnog zastupnika žrtve onda kada, shodno unutrašnjem pravu, on ili ona mogu imati status stranke u krivičnom postupku i kada je nosiocima roditeljske odgovornosti zabranjeno da zastupaju dete u takvom postupku usled sukoba interesa koji postoji između njih i žrtve.

5. Svaka strana obezbediće pomoću zakonodavnih ili drugih mera, u skladu sa uslovima koje propisuje njeno unutrašnje pravo, mogućnost da grupe, fondacije, udruženja ili vladine ili nevladine organizacije, pružaju pomoć i/ili podršku žrtvama uz saglasnost žrtava tokom krivičnog postupka koji se odnosi na krivična dela ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom.

6. Svaka strana obezbediće da se žrtvama daju informacije u skladu sa odredbama ovog člana i to na način koji je prilagođen uzrastu i zrelosti žrtava i na jeziku koji žrtve mogu da razumeju.

Član 32

Otpočinjanje postupka

Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da istraga ili gonjenje krivičnih dela ustanovljenih u skladu sa ovom konvencijom ne zavise od prijave ili optužbe koju iznese žrtva, kao i da postupak može da se nastavi čak i ako je žrtva povukla svoje izjave.

Član 33

Zastarevanje

Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da zastarevanje za započinjanje postupaka koji se odnose na krivična dela ustanovljena u skladu sa čl. 18, 19. stav 1.a) i stav 1.b), kao i 21. stav 1.a) i stav 1.b) ne nastupi tokom vremenskog perioda dovoljno dugog da se tokom njega omogući delotvorno otpočinjanje postupka pošto je žrtva postala punoletna i koji je u skladu sa težinom krivičnog dela o kome je reč.

Član 34

Istraga

1. Svaka strana usvojiće mere koje mogu biti neophodne da bi se osiguralo da lica, jedinice ili službe zadužene za istragu budu specijalizovane u oblasti borbe protiv seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece ili da ta lica budu obučena u te svrhe. Takve jedinice ili službe raspolagaće odgovarajućim finansijskim izvorima.

2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi osigurala da neizvesnost u pogledu stvarnog uzrasta žrtve ni na koji način ne spreči pokretanje krivične istrage.

Član 35

Razgovori sa detetom

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi osigurala da:

a) razgovori sa detetom mogu da se odvijaju bez neopravdanog odlaganja odmah pošto su nadležnim organima prijavljene činjenice (u vezi sa slučajem);

b) razgovori sa detetom odvijaju se, kada je to neophodno, u prostorijama koje su projektovane ili prilagođene za te svrhe;

v) razgovore sa detetom obavljaju profesionalci koji su obučeni u te svrhe;

g) ista lica ako je to moguće i u slučaju da je to pogodno vode sve razgovore sa detetom;

d) broj razgovora je ograničen na najmanju moguću meru, onoliko koliko je to neophodno u cilju krivičnog postupka;

đ) dete može biti u pratnji svog pravnog zastupnika ili, gde je to pogodno, odraslog lica koje samo izabere, sem ukoliko je, kada je reč o tom licu, doneta obrazložena odluka o suprotnom.

2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi osigurala da svi razgovori sa žrtvom ili, gde je to pogodno, razgovori sa detetom - svedokom, mogu biti snimljeni kao video-zapis i da ti video-zapisi razgovora mogu biti prihvaćeni kao dokaz u sudskom postupku, u skladu sa pravilima unutrašnjeg prava te strane.

3. Kada nije sigurno koliko je dete staro i ima razloga da se veruje da je žrtva dete, mera ustanovljena u stavovima 1. i 2. primenjivaće se dok detetov uzrast ne bude pouzdano utvrđen.

Član 36

Krivični sudski postupak

1. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere, uz dužno poštovanje pravila kojima se uređuje autonomija pravosudnih profesija, kako bi obezbedila da bude na raspolaganju obuka o pravima deteta i seksualnom iskorišćavanju i seksualnom zlostavljanju dece, u korist svih lica koja učestvuju u postupku, a posebno sudija, tužilaca i advokata.

2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi, u skladu sa pravilima koja su propisana njenim unutrašnjim pravom, obezbedila da:

a) sudija može da naredi da se rasprava odvija bez prisustva javnosti;

b) žrtva može da bude saslušana u sudnici a da pritom ne bude prisutna, pre svega tako što će se koristiti odgovarajuće komunikacione tehnologije.

Glava VIII. BELEŽENJE I ARHIVIRANJE PODATAKA

Član 37

Beleženje i arhiviranje nacionalnih podataka o licima osuđenim za seksualne delikte

1. Radi sprečavanja i gonjenja krivičnih dela ustanovljenih u skladu sa ovom konvencijom, svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili ostale mere za prikupljanje i arhiviranje, saglasno relevantnim odredbama o zaštiti ličnih podataka i drugim odgovarajućim pravilima i jemstvima propisanim unutrašnjim pravom, podataka koji se odnose na identitet i na genetski profil (DNK) lica koja su osuđena za krivična dela ustanovljena u skladu sa ovom konvencijom.

2. Svaka strana će, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja ratifikacionih instrumenata, instrumenata o prihvatanju, odobrenju ili pristupanju, dostaviti generalnom sekretaru Saveta Evrope ime i adresu jednog nacionalnog organa koji je zadužen u smislu stava 1.

3. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere kako bi obezbedila da informacije koje se pominju u stavu 1. mogu biti prenete nadležnom organu druge strane, u skladu sa uslovima uspostavljenim njenim unutrašnjim pravom i sa relevantnim međunarodnim instrumentima.

Glava IX. MEĐUNARODNA SARADNJA

Član 38

Opšta načela i mere međunarodne saradnje

1. Strane će međusobno sarađivati, u skladu sa odredbama ove konvencije, i kroz primenu odgovarajućih međunarodnih i regionalnih dokumenata, aranžmana dogovorenih na osnovu jednoobraznog ili recipročnog zakonodavstva i unutrašnjih pravnih propisa, u najširoj mogućoj meri, radi sledećeg:

a) sprečavanja seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i borbe protiv njih;

b) zaštite žrtava i pružanja pomoći žrtvama;

v) istrage ili postupaka u vezi sa krivičnim delima ustanovljenim u skladu sa ovom konvencijom.

2. Svaka strana preduzeće sve neophodne zakonodavne ili druge mere da bi obezbedila da žrtve krivičnog dela ustanovljenog u skladu sa ovom konvencijom na teritoriji neke druge strane, a ne na teritoriji one u kojoj su oni nastanjeni, može da podnese predstavku nadležnim organima države u kojoj imaju stalni boravak.

3. Ako strana koja uzajamnu pravnu pomoć u krivično-pravnim stvarima ili ekstradiciji uslovljava postojanjem ugovora dobije zahtev za pravnu pomoć ili ekstradiciju (izručenje) od strane sa kojom nije zaključila takav sporazum, ona može smatrati ovu konvenciju pravnom osnovom za uzajamnu pravnu pomoć u krivično-pravnim stvarima ili izručenje kada je reč o krivičnim delima ustanovljenim u skladu sa ovom konvencijom.

4. Svaka strana će se starati da, gde god je to primereno, integriše prevenciju seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i borbu protiv tih dela u okviru programa za razvoj koje pruža trećim zemljama, za njihovu dobrobit.

Glava X. MEHANIZAM NADZORA

Član 39

Komitet strana

1. Komitet strana biće sastavljen od predstavnika strana Konvencije.

2. Sastanke Komiteta strana sazivaće generalni sekretar Saveta Evrope. Prvi sastanak biće održan u periodu od godinu dana po stupanju na snagu ove konvencije pošto je bude ratifikovala deseta zemlja-potpisnica. Potom će se Komitet sastajati kad god najmanje jedna trećina strana ili generalni sekretar to zatraže.

3. Komitet strana doneće sopstveni poslovnik.

Član 40

Ostali predstavnici

1. Parlamentarna skupština Saveta Evrope, komesar za ljudska prava, Evropski komitet za probleme kriminala (CDPC), kao i drugi relevantni međuvladini komiteti Saveta Evrope imenovaće svako svog predstavnika u Komitetu strana.

2. Komitet ministara može pozvati ostale organe Saveta Evrope da imenuju predstavnika u Komitetu strana posle konsultacija sa tim Komitetom.

3. Predstavnici civilnog društva, a posebno predstavnici nevladinih organizacija, mogu biti primljeni u statusu posmatrača u Komitet strana, pošto se sprovede postupak ustanovljen odgovarajućim pravilima Saveta Evrope.

4. Predstavnici imenovani saglasno stavovima 1. do 3. ovog člana učestvovaće na sastancima Komiteta strana bez prava glasa.

Član 41

Funkcije Komiteta strana

1. Komitet strana nadziraće sprovođenje ove konvencije. Poslovníkom Komiteta strana biće utvrđen postupak za vrednovanje sprovođenja Konvencije.

2. Komitet strana omogućavaće prikupljanje, analizu i razmenu informacija, iskustava i najboljih primera iz prakse između država, kako bi se poboljšao njihov kapacitet za sprečavanje seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja dece i borbu protiv njih.

3. Komitet strana će takođe, tamo gde je to primereno:

a) olakšati ili poboljšati delotvornu primenu i sprovođenje ove konvencije, uključujući tu identifikovanje svakog problema i posledice svake izjave ili stavljanja rezervi na ovu konvenciju;

b) izraziti svoje mišljenje o svakom pitanju koje se odnosi na primenu ove konvencije i omogućiti razmenu informacija o značajnom pravnom, političkom ili tehnološkom razvoju događaja.

4. Komitet strana uživaće pomoć Sekretarijata Saveta Evrope u sprovođenju svojih funkcija saglasno ovom članu.

5. Evropski komitet za probleme kriminala (CDPC) biće periodično informisan o aktivnostima pomenutim u stavovima 1, 2. i 3. ovog člana.

Glava XI.

ODNOS PREMA DRUGIM MEĐUNARODNIM INSTRUMENTIMA

Član 42

Odnos prema Konvenciji Ujedinjenih nacija o pravima deteta i njenom Opcionom protokolu o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji

Ova konvencija neće uticati na prava i obaveze koje proističu iz odredaba Konvencije Ujedinjenih nacija o pravima deteta i njenog opcionog protokola o prodaji dece, dečjoj prostituciji i dečjoj pornografiji, već je njena svrha da se pojača zaštita koju ti instrumenti pružaju, kao i da se razviju i dopune standardi sadržani u toj Konvenciji UN i njenom Opcionom protokolu.

Član 43

Odnos prema drugim međunarodnim instrumentima

1. Ova konvencija neće uticati na prava i obaveze koji proističu iz drugih međunarodnih instrumenata čije su strane ove konvencije istovremeno potpisnice ili čije će potpisnice postati, a koji sadrže odredbe o pitanjima koja se uređuju ovom konvencijom i koji obezbeđuju veću zaštitu i pomoć deci-žrtvama seksualnog iskorišćavanja i seksualnog zlostavljanja.
2. Strane ove konvencije mogu međusobno zaključivati bilateralne ili multilateralne sporazume o pitanjima koja se uređuju ovom konvencijom, kako bi dopunile ili pojačale njene odredbe ili olakšale primenu načela koja su u njoj otelotvorena.
3. Strane koje su istovremeno i članice Evropske unije će, u svojim uzajamnim odnosima, primenjivati pravila Zajednice i Evropske unije u onoj meri u kojoj postoje pravila Zajednice ili Evropske unije kojima se uređuje konkretna tema o kojoj je reč i koja su primenjiva na konkretan slučaj, ne dovodeći time u pitanje predmet i svrhu ove konvencije, niti njenu celovitu primenu sa ostalim stranama.

Glava XII. AMANDMANI NA KONVENCIJU

Član 44

Amandmani

1. Svaki predlog za amandman na ovu konvenciju koji neka strana podnese biće podnesen generalnom sekretaru Saveta Evrope, a on će ga proslediti ostalim zemljama-članicama Saveta Evrope, svakoj potpisnici, svakoj strani, Evropskoj zajednici, svakoj državi koja je pozvana da potpiše ovu konvenciju u skladu sa odredbama člana 45. stav 1. kao i svakoj državi koja je pozvana da pristupi ovoj konvenciji u skladu sa odredbama člana 46. stav 1.
2. Svaki amandman koji predloži neka strana biće dostavljen Evropskom komitetu za probleme kriminala (CDPC) koji će Komitetu ministara dostaviti svoje mišljenje o tom predloženom amandmanu.
3. Komitet ministara će razmotriti predloženi amandman i mišljenje koje mu je dostavio CDPC i, posle konsultacija sa stranama ove konvencije koje nisu države-članice može usvojiti amandman.
4. Tekst svakog amandmana koji usvoji Komitet ministara u skladu sa stavom 3. ovog člana biće prosleđen stranama, radi njihovog prihvatanja.
5. Svaki amandman koji bude usvojen u skladu sa stavom 3. ovog člana stupiće na snagu prvog dana u mesecu koji nastupa po isteku perioda od mesec dana posle datuma na koji su sve strane obavestile generalnog sekretara da su taj amandman prihvatile.

Glava XIII. ZAVRŠNE ODREDBE

Član 45

Potpis i stupanje na snagu

1. Ova konvencija će biti otvorena za potpis svim članicama Saveta Evrope, zemljama koje nisu članice a učestvovala su u njenoj izradi, kao i Evropskoj zajednici.
2. Ova konvencija podleže ratifikaciji, prihvatanju ili odobravanju. Ratifikacioni instrumenti, instrumenti o prihvatanju ili odobravanju biće deponovani kod generalnog sekretara Saveta Evrope.
3. Ova konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji nastupi po isteku perioda od tri meseca posle datuma na koji pet potpisnica, od čega najmanje tri moraju biti članice Saveta Evrope, izrazi saglasnost da se obaveže ovom konvencijom u skladu sa odredbama sadržanim u prethodnom stavu.
4. U pogledu svake države pomenute u stavu 1. ili Evropske zajednice, koja docnije izrazi pristanak da se obaveže ovom konvencijom, Konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji započne po isteku perioda od tri meseca posle dana deponovanja ratifikacionih instrumenata, ili instrumenata prihvatanja ili odobravanja.

Član 46

Pristupanje Konvenciji

1. Posle stupanja na snagu ove konvencije, Komitet ministara Saveta Evrope može, posle konsultacija sa stranama ove konvencije i pošto dobije njihovu jednoglasnu podršku, da pozove bilo koju zemlju koja nije članica Saveta Evrope i koja nije učestvovala u izradi ove konvenciji da pristupi Konvenciji na osnovu odluke, koju donese većina propisana članom 20.d) Statuta Saveta Evrope, ili jednoglasnim glasanjem predstavnika strana koji su ovlašćeni da budu članovi Komiteta ministara.
2. U pogledu svake države koja joj pristupa, Konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji započne po isteku perioda od tri meseca posle dana deponovanja instrumenata o pristupanju kod generalnog sekretara Saveta Evrope.

Član 47

Teritorijalna primena

1. Svaka država ili Evropska zajednica može, u trenutku potpisivanja ili prilikom deponovanja ratifikacionih instrumenata, instrumenata o prihvatanju, odobravanju ili pristupanju, da precizira teritoriju ili teritorije na koje će se primenjivati ova konvencija.
2. Svaka strana može u svako doba posle toga, putem izjave upućene generalnom sekretaru Saveta Evrope da proširi primenu ove konvencije na svaku drugu teritoriju precizno navedenu u toj izjavi za čije je unutrašnje odnose ona odgovorna ili u čije ime je ovlašćena da preuzima određene korake. U pogledu te teritorije, Konvencija će stupiti na snagu prvog dana meseca koji počne po isteku perioda od tri meseca posle dana kada generalni sekretar dobije tu izjavu.
3. Svaka izjava data na osnovu jednog od dva prethodna stava može, u pogledu bilo koje teritorije precizirane u toj izjavi, da bude povučena putem notifikacije upućene generalnom sekretaru Saveta Evrope. Povlačenje stupa na snagu prvog dana meseca koji nastupi po isteku perioda od tri meseca posle dana kada generalni sekretar Saveta Evrope dobije tu notifikaciju.

Član 48

Rezerve

Sem kada je reč o rezervama koje su ovde izričito navedene, nijedna druga odredba ove konvencije ne podleže izražavanju rezervi. Svaka izražena rezerva može biti u svakom trenutku povučena.

Član 49

Otkazivanje

1. Svaka strana može, u svakom trenutku, otkazati ovu konvenciju na osnovu obaveštenja koje o tome dostavi generalnom sekretaru Saveta Evrope.
2. Takvo otkazivanje stupa na snagu prvog dana meseca koji započne po isteku perioda od tri meseca posle dana kada generalni sekretar Saveta Evrope primi tu notifikaciju.

Član 50

Obaveštavanje

Generalni sekretar Saveta Evrope obavestiće zemlje-članice Saveta Evrope, svaku državu potpisnicu, svaku državu koja je strana, Evropsku zajednicu, svaku državu koja je pozvana da potpiše ovu konvenciju u skladu sa odredbama člana 45. i svaku državu koja je pozvana da pristupi ovoj konvenciji u skladu sa odredbama člana 46. o sledećem:

- a) svakom potpisu;
- b) deponovanju svakog ratifikacionog instrumenta, instrumenta o prihvatanju, odobravanju ili pristupanju;
- v) svakom datumu stupanja na snagu ove konvencije u skladu sa čl. 45. i 46;
- g) svakom amandmanu koji bude usvojen u skladu sa članom 44. i datumu stupanja na snagu tog amandmana;
- d) svakom otkazivanju učinjenom saglasno odredbama člana 49;
- đ) svakom drugom aktu, obaveštenju ili notifikaciji u vezi sa ovom konvencijom;
- e) svakoj rezervi izraženoj saglasno članu 48.

U potvrdu čega su dole potpisani, propisno ovlašćeni u tu svrhu, potpisali ovu konvenciju.

Sačinjeno na Lansarotu, 27. oktobra 2007. godine, na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu su oba teksta podjednako merodavna, u jednom primerku koji se deponuje u arhivi Saveta Evrope. Generalni sekretar Saveta Evrope dostaviće overene prepise svakoj zemlji-članici Saveta Evrope, svim zemljama koje nisu članice a učestvovala su u izradi ove konvencije, Evropskoj zajednici i svakoj državi koja je pozvana da pristupi ovoj konvenciji."

ČLAN 3

O izvršavanju odredaba ovog zakona stara se ministarstvo nadležno za rad i socijalnu politiku i ministarstvo nadležno za poslove pravosuđa.

ČLAN 4

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije - Međunarodni ugovori".